

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ไก่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในเขตร้อนแถบเอเชีย ในบริเวณพื้นที่ประเทศไทย จีน พม่า อินเดีย ศรีลังกา อินโดนีเซีย ลาว เวียดนาม เขมร และแถบชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

มีบางรายงานกล่าวไว้ว่า มนุษย์เรารู้จักจับไก่มาเลี้ยงในชุมชน หรือหมู่บ้าน หรือในครอบครัวมาตั้งแต่เมื่อ 5,000 ปีที่แล้ว เมื่ออดีตกาลการเลี้ยงไก่นิยมเลี้ยงเพื่อเล่นกีฬาไก่ชน และเลี้ยงไว้เพื่อดูเล่นเป็นที่เพลิดเพลินใจ เนื่องจากไก่มีความสวยงาม และมีพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะชนชั้นสูงมักเลี้ยงไก่ดี ๆ ไว้ประดับบ้านหรือถึงขั้นประดับบารมี

ต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้อาหารหาได้ยาก ๆ ไก่ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงสวยงามหรือเกมส์กีฬาจึงถูกพัฒนาหรือปรับปรุงพันธุ์ให้เหมาะสมที่จะใช้เป็นอาหารของคนมากขึ้น ซึ่งพบว่าทั้งเนื้อไก่และไข่ไก่จัดเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย นอกจากนี้ส่วนอื่น ๆ ของไก่อังถูกนำมาใช้ประโยชน์ได้อีกด้วย เช่น ขนไก่ใช้เป็นไม้ปิดฝุ่นละออง พรอมปูพื้น เสื้อผ้า ของเด็กเล่น ส่วนมูลไก่ใช้เป็นปุ๋ยสำหรับพืชผัก เป็นต้น เนื้อไก่จัดว่าเป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่มีการบริโภคหลากหลายและบริโภคกันอย่างทั่วไปในทุกประเทศทั่วโลก เนื่องจากเป็นอาหารที่มีความสะดวกในการซื้อ และมีความหลากหลายในการแปรรูป รวมทั้งไม่ได้ขัดกับหลักทางศาสนาใดๆ จึงเป็นเหตุให้อาหารที่ปรุงจากผลิตภัณฑ์ของไก่เป็นที่นิยมบริโภคกันทั่วโลก

ไก่บ้านหรือไก่พื้นเมือง ถูกพัฒนามาจากไก่ป่าตระกูลไก่ป่าสีแดง ซึ่งมีอยู่แถบทวีปเอเชีย แต่เดิมไก่บ้านมักตัวเล็ก เนื้อน้อย ไข่ไม่ดก และโตช้า เนื่องจากมีชีวิตอยู่ตามธรรมชาติ มนุษย์จึงนำไปผสมพันธุ์และคัดเลือกเอาเฉพาะตัวโต ๆ เป็นพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์

การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นการเลี้ยงสัตว์ขนาดเล็กในระดับหมู่บ้านของเกษตรกรไทยมาเป็นเวลาช้านาน ส่วนมากเลี้ยงไว้บริโภคภายในครัวเรือน ถ้าเหลือก็จะขายเป็นรายได้เสริม อีกทั้งเกษตรกรในชนบทโดยทั่วไปยังนิยมบริโภคเนื้อไก่บ้านหรือไก่พื้นเมือง (Native Chicken) เนื่องจากเนื้อแน่น รสชาติหวาน ไชมันดำ ดังนั้นในเทศกาลสำคัญ งานเลี้ยง งานบุญ หรือแม้กระทั่งการบริโภคในชีวิตประจำวัน ชาวบ้านจะใช้เนื้อจากไก่พื้นเมืองปรุงอาหารเป็นหลัก

ปัจจุบันการเพิ่มของประชากรในชนบทมีมากขึ้น ประกอบกับไก่พื้นเมืองได้รับความนิยมจากผู้บริโภคเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ทำให้ความต้องการในการบริโภคไก่พื้นเมืองมีปริมาณมากขึ้นตามลำดับ แต่ความสามารถในการผลิต การเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรไทยกลับไม่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากไก่พื้นเมืองมีอัตราการเจริญเติบโตต่ำไม่ตอบสนองต่อการให้อาหารที่มีคุณภาพสูง จึงไม่

เหมาะต่อการเลี้ยงในเชิงธุรกิจ ปัจจุบันได้มีการผลิตไก่ลูกผสมพื้นเมืองสามสายเลือดขึ้นโดยใช้แม่ไก่พันธุ์ลูกผสมระหว่างพันธุ์โรดไอแลนด์แดง (Rhode Island Red) กับพลีมัทรอค (Barred Plymouth Rock) ผสมกับพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมือง ซึ่งไก่ลูกผสมพื้นเมืองนี้มีอัตราการเจริญเติบโตและการให้ไข่ดีกว่าไก่พื้นเมือง แต่ยังคงรสชาติและความแน่นของเนื้อไก่ไม่ต่างจากไก่พื้นเมืองมากนัก

จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดหนึ่งที่กำลังมีการพัฒนาความเจริญในหลาย ๆ ด้าน ส่งผลให้ความต้องการบริโภคเนื้อไก่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เกษตรกรหลายรายจึงหันมาทำธุรกิจฟาร์มเพาะเลี้ยงและผลิตไก่ลูกผสมพื้นเมืองเพื่อจำหน่ายมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าเกษตรกรเหล่านั้น มีวิธีการเลี้ยง การจัดการเลี้ยงดู และมีผลตอบแทน รวมถึงปัญหาในการดำเนินงานอย่างไรบ้าง เมื่อเปลี่ยนจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบดั้งเดิมมาเป็นการเลี้ยงไก่ลูกผสมพื้นเมืองในระบบฟาร์ม ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและวิเคราะห์จุดบกพร่องสำหรับผู้สนใจจะทำธุรกิจผลิตไก่ลูกผสมพื้นเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงธุรกิจการผลิตไก่ลูกผสมพื้นเมืองในจังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาด้านทุน - ผลตอบแทนในการผลิตไก่ลูกผสมพื้นเมืองเพื่อจำหน่ายของผู้เลี้ยงแต่ละขนาด ในเขตจังหวัดพะเยา
3. เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและความต้องการ ในการดำเนินธุรกิจของผู้เลี้ยงไก่ลูกผสมพื้นเมืองในจังหวัดพะเยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงการดำเนินธุรกิจผลิตไก่ลูกผสมพื้นเมือง ในด้านต้นทุน การจัดการ การผลิต การตลาด และผลจากการประกอบการ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของฟาร์มแต่ละขนาด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการดำเนินงานของผู้เลี้ยงไก่ลูกผสมพื้นเมืองเพื่อจำหน่ายในจังหวัดพะเยา นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับเกษตรกรในการปรับปรุงการดำเนินงานและเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจจะประกอบธุรกิจการเลี้ยงไก่ลูกผสมพื้นเมืองในอนาคตต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

หัวข้อที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบไปด้วย

1. ลักษณะส่วนบุคคล

- อายุ
- การศึกษา
- ประสบการณ์

2. ลักษณะการดำเนินงาน

- สาเหตุที่เลี้ยง
- จำนวน
- อายุลูกไก่
- โรงเรือน
- การเป็นสมาชิกกลุ่ม
- การกักขัง
- ความรู้จากเพื่อนเกษตรกร
- ความรู้จากเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์และ/หรือสัตวศาสตร์ - สัตวบาล
- ความรู้จากเอกสารของภาครัฐบาล
- ความรู้จากเอกสารของภาคเอกชน
- ความรู้จากแหล่งอื่น ๆ
- การจัดจำหน่าย
- ความช่วยเหลือจากรัฐบาล

3. ต้นทุนการเลี้ยงไก่ลูกผสม

- ค่าใช้จ่ายเรื่องตัวไก่
- ค่าอาหารไก่
- ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา
- ค่าใช้จ่ายในการสร้างโรงเรือน
- เครื่องมือและอุปกรณ์
- ค่าแรงงาน

4. ผลตอบแทน

- รายได้ตลอดปี
- รายได้จากจำหน่ายมูลไก่

- รายได้อื่น ๆ
- กำไรเบื้องต้นจากการจำหน่ายไก่

นิยามศัพท์

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปในแนวทางที่กำหนดไว้ จึงกำหนดคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องนี้ ดังนี้

ธุรกิจการผลิตไก่	หมายถึง การเลี้ยงไก่เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคของผู้เลี้ยงรายใหญ่และรายย่อย ซึ่งครอบคลุมถึงเรื่องการลงทุนและผลตอบแทนที่ได้
ไก่ลูกผสมพื้นเมือง	หมายถึง ไก่ที่ได้รับการผสมพันธุ์จากแม่ไก่พันธุ์ลูกผสมระหว่างพันธุ์โรดไอแลนด์แดง (Rhode Island Red) กับพลีมัทรอค (Barred Plymouth Rock) ผสมกับพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมือง ซึ่งจะคงลักษณะของไก่พื้นเมืองในด้านคุณภาพซาก แต่อัตราการเจริญเติบโตดีกว่าไก่พื้นเมืองแบบดั้งเดิม
ต้นทุน	หมายถึง ต้นทุนที่ใช้ในการทำฟาร์มเลี้ยงไก่ลูกผสมพื้นเมือง โดยแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ รายจ่ายลงทุน และรายจ่ายประจำ
ผลตอบแทน	หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้จากการจำหน่ายไก่ลูกผสมพื้นเมือง ในแต่ละรุ่นและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่
เกษตรกร	หมายถึง ผู้เลี้ยงไก่ลูกผสมพื้นเมือง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ขนาด ตามจำนวนลูกไก่หมุนเวียนต่อปี คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. เกษตรกรผู้เลี้ยงไกรายใหญ่ คือ ผู้เลี้ยงที่มีจำนวนลูกไก่หมุนเวียน ตั้งแต่ 5,000 ตัว/ปี ขึ้นไป 2. เกษตรกรผู้เลี้ยงไกรายย่อย คือ ผู้เลี้ยงไก่ลูกผสมพื้นเมืองที่มีจำนวนลูกไก่หมุนเวียน น้อยกว่า 5,000 ตัว/ปี
ลักษณะการเลี้ยง	หมายถึง รูปแบบและวิธีการเลี้ยงดู ลักษณะของโรงเรือน และเทคโนโลยีที่ใช้เลี้ยงไก่
การจัดจำหน่าย	หมายถึง ราคา วิธีการจัดจำหน่าย และวิถีทางการตลาดของการจำหน่ายไก่ลูกผสมพื้นเมือง